

Szerkesztőségi iroda:

Rimaszombat, Rimasor 25. sz. a. — Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentlen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R.-szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatal illető előfizetési pénz-, hirdetés-, nyiltér- és felszámolások.

Hirdetési díj:

Egy négy hasábos petisors térfogata . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után . . . 30 kr.

Nyiltér:

Egy sor . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogd: A „Gömör-Kishont” kiadó-hivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetéseket legzélszerűbben postai utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal vesz fel.

A közérdek és Rimaszombat.

Miként az áradat, mely rendes medrébe tér vissza, hátrahagyván a termékenyítő iszapot a partok mellett elvonuló térségeken, — akként csilapultak le a szenvedélynek hullámai, melyeket a megyei székhely kérdése felkorbácsolt megyénk területén e kérdésnek megoldása után. S hogy a termékenyítő iszap visszamaradt, bizonyítja azon pezsgő életerős mozgalom, mely közügyeinknek minden ágában széles e megyében általánosan észlelhető; s míg mindenki bizalommal tekint a jövő felé, mit a békés egyetértés tesz reménydussá: addig önkénytelenül ajkainkon lebeg e kérdés, hol állanánk már, ha e függő kérdés elébb elintéztetett volna, ha a társadalmat alkotó erők ily huzamos ideig szétforgácsolva nem lettek volna?

Azonban ez ominosus kérdés a napi rendről véglegesen levétetvén: megyénk közönsége feszült figyelemmel tekint az új székhely felé, várva azon remények teljesülését, melyeket Rimaszombathoz, mint megyei székhelyhez kötöttek azok, kik mellette sikraszálltak, s ohajtottak azok, kik a régi joggyakorlatra támaszkodva, ellene foglaltak állást.

Hogy e remények sem az egyik, sem a másik félt cserben nem hagyták s ezután sem hagyják: bizonyítja a város képviselő testületének folyó hó 10-én tartott közgyűlése, melyben a felállítandó földmives iskola s megyei börtön építési ügye került tárgyalás alá.

Elmondottuk már egy ízben a földmives iskolának célját, előadtuk azon előnyöket, melyeket ennek létesítése megyénk területén különösen a földmivelő osztálynak nyújt, most csak azon áldozatok felemlítésére szorítkozunk, melyeket ennek megvalósítására megyénk új székhelyének képviselő testülete megszavazott.

A kurinczi pusztai tagosított birtokért, nem számítva azon, mintegy 600 hold területet elfoglaló erdőt, mely területtel a birtok a miniszterium újabb kívánalma folytán kiegészített, 4000 frt évi hasznóbért élvezett a város; most hogy a földmives iskola létesülhessen, a fenti kiegészített területet 3000 frt évi hasznóbérért adja át az államnak.

Igaz, hogy a szükséges építkezések az államot terhelendik, csak hogy a 25564 frt 84 kr. előirányzott építkezési költség 10 év alatt a bérleti ösz-

szegből fog letörlesztetni, s így ha azon 450 frt kiadást is hozzá vesszük, melyet 3 növendék számára a képviselő testület évről-évre megszavazott, a 4000 frt bérletből alig fog valami a városi pénztárba befolyjni.

Ugyanezen gyűlésen lett megszavazva a megyei börtön helyiség számára 1000 négyszögölnyi terület, még pedig ingyen, — sőt felajánlotta a város a két épülethez szükséges téglamennyiségnek kiszolgáltatását termelési árban, egyszersmind felépítését is ez utóbbinak magára vállalta, a mi 30—35000 frtot tesz, mit az állam évi részletekben letörlesztvén, az egész az állam tulajdonába megy át.

Ime ezen határozatokat hozta Rimaszombat képviselő testülete a legközelebbi közgyűlésen, és mindezt miért? Azért, hogy egy ily tekintélyes törvényhatóságnak, mint Gömör, méltó székhelye legyen; hogy a megyének különösen földmiveléssel foglalkozó osztálya kiképeztesse a szakszerű gazdasági teendőket; hogy azoknak, kik hivatást érznek magokban e pályára, mint gazdák: egyes urasági birtokokban elhelyeztetvén, maguknak biztos existenciát szerezzenek; ha pedig kisebb földbirtokok van, a szakavatott kezelés folytán jövedelmezőbbé tehesse azokat.

Azonban úgy az államnak, mint Rimaszombatnak a földmives iskolára hozott és hozandó áldozata csak úgy válhatik gyümölcsözővé, ha ezt megyénk közönsége megérti, felfogja és saját érdekében felhasználni igyekszik. — Minthogy pedig tudjuk, hogy az ilyenmü intézmények iránt, — mert bennök ujitást látnak, — nem ritkán nagy közöny mutatkozik, felhívjuk tisztelettel a „Gazdasági egyet” és „Gazda-körök” tagjait, a községek vezérferfiát, hogy azon meleg támogatást, mely a legközelebbi közgyűlésen oly élénken nyilatkozott Tornallyán, a nép közönyének megtörésére érvényesítsék: felvilágosítván egyenkint és összesen a tisztán földmiveléssel foglalkozó szülőket azon előnyökről, melyeket gyermekeik számára ez intézmény nyújtand.

Megemlékezés a beszterezabányai kataszteri kerületi bizottságnak üléséről.

IV.

A kataszteri kerületi bizottság, a munkálatnak részletes felülvizsgálása s az egyes becselő járások közötti helyes

a hazáért. Azonban, minthogy még igen fiatalnak találták, s testvérbátyja, Rimaszombat mostani derék polgármestere úgy is a szerbek ellen küzdött már, behívása elmaradt s csakis a querilla harcok megkezdésekor ragadt fegyvert s mint ilyen örmesteri minőségben harcolt a felvidéken egész a világosi fegyverletéltel.

Ezután Pestre ment az orvosi egyetemre, hova szenvedélye és hajlama kora gyermeksege óta vonzották. A tanfolyam alatt teljesen megnyerte tanárainak, különösen a nagyhirű Balassának bizalmát, kinek ajánlata folytán a br. Orszly családhoz jutott mint házi orvos. Itt lépett házasságra a fentkölt szellemű Dubroviczky Petronellával, kit azonban alig egy év múlva elveszített. Második neje, most már özvegye, szintén városunk szülőtte: Lengyel Julianna. E házasságból 4 gyermeke maradt, kik közül épen akkor ragadta ki a halál, midőn szép és kedves egyik leánya készül homlokára tenni az esküvői koszorút. Mint családapa, gyermekeinek jóléte lebegett folyton szemei előtt, de nem feledte el a közügyet sem; nevét sok helyt fogják még emlegetni azon körökben, melyekben megfordult s a melyekben tevékeny szerepet vitt. E tevékenységnek s a benne helyezett bizalomnak kifolyása volt az, hogy a helybeli takarékpénztár; vezérigazgatójává s a gymnasium pedig pénztárnokává avaslták, mely hivatalokat lelkiismeretes pontossággal s az utóbbi minden díj nélkül éveken át viselt.

Mint orvos nem nézte, vagyonos-e a beteg vagy pedig földhözragadt szegény, egyenlő lelkiismeretességgel gondozta s órákat töltött a beteg ágya mellett, hogy a betegség egyes tüneteit lelkiismeretesen tanulmányozhassa.

És most e magasztos kebel, ezek a munkás kezek ott pihennek a csendes hantok alatt, de felette örökdi a kegyelet, mely a sirok gyászos éjét, — ha híven munkálkodunk, — paradicsomi fényvel veszi körül. —n.

arány megálapítása szempontjából, elkerülhetlenül szükséges módosítások és pedig egyes tiszta jövedelmi fokozatok leszállításának, esetleg felemelésének számszerű megállapítása után, a munkálatot összehasonlítva a szomszédos és az ország területén levő többi kerületekkel, általánosan és alapjában tette érdemleges bírálata tárgyává; s a munkálat nagy horderejű fontosságának tudatában, vizsgálat, alapos megvitatás és mérlegelő komoly összehasonlítás után azon határozott meggyőződésre jutott:

1. hogy e kerületi tiszta jövedelmi fokozatok, a szomszédos és többi kerületek hasonló teteivel összehasonlítva aránytalanul magasan vannak megállapítva s általában a kataszteri munkálatokban a felvidék az alfölddel szemben, túlságosan magas jövedelmi fokozatok szerint lett osztályozva.

2. hogy ezen aránytalanság mellett, az egyes tiszta jövedelmi fokozatok számtételei tisztán és kizárólag ezen kerület földrajzi, éghajlati- és talajviszonyai, gazdasági állapota, forgalmi és kereskedelmi helyzete szempontjából bírálva: a tényleges helyzetnek meg nem felelnek, valóságos nem léteznek s oly meghatározott pozitív tényezőket, melyre egy helyes megadózatási rendszert lekiismeretes megnyugvással alapítani lehetne, nem képeznek. Ugyanazért e nyolcz felvidéki megyét magában foglaló, nagy kiterjedésű kerület összes földbirtokos osztályának, az aránytalan és igazságtalan megadózatástól és ez által a közel jövőben bekövetkező végelpusztulástól leendő megóvása, — de másrészt a kataszteri munkálat sikerének és alaposságának biztosítása érdekében is, elkerülhetlenül szükséges: hogy ezen kerület megállapított tiszta jövedelmi fokozatai — általános aránylagos leszállítás után illesztessenek az országos munkálat keretébe.

Mily mérvű legyen a leszállítás, hogy a fokozatok egy részről az osztó igazság és méltányosság kívánalmának és a valóságos tényleges viszonyoknak, más részről a kerületek közötti helyes arányok megfeleljenek, és így az egyenlő s aránylagos teherviselés elvén alapuló megadózatási rendszer keresztül vitelére biztos alapot nyújthassanak? a kerületi bizottság beható komoly tanulmány és az előterjesztett hiteles adatok tüzetes összehasonlítása után elhatározta:

hogy e kerület tiszta jövedelmi fokozatai általában a szántóföld, rét, kert, szőlő és legelő művelési ág nál 20%-kal, az erdőművelési ág nál 30%-kal szükségképen leszállítsassanak.

Ezen határozatának indoklására a 22 becselő járás részéről választott bizottsági tagok egyhangú megállapodásaképp előterjesztett s már megelőző számunkban közölt két határozati javaslatot, mint másodfokú határozatát változtatlanul és egész terjedelmében jegyzőkönyvébe felvételni, minden ellenészrevétel nélkül elhatározta.

A becselő járásokban, az egyes községek osztályba so-

Magyarország történetének II. korszaka iparos szempontból.

(Felolvasatott a rimaszombati iparos ifjak körében 1883. február 11.)

Magyarország történetének második korszakát különösen azon befolyás jellemzi, melyet egyrészt a római egyház, a pápák személyében, a német és eschországi uralkodók politikailag, — más felől az olasz népek közművelődéstekintetekben nemzetünkre gyakoroltak, — de míg a pápának, mint koronás főeknek, s német és eschországi fejedelmeknek kisebb-nagyobb sikerrel erőszakolt hatalmi törekvése ránk nézve még erkölcsileg is szomorú emlékü maradt: Olaszország befolyása hazánkban az ipari élet fejlődésére is áldatosan hatott annyira, hogy — ha őszinték lenni akarunk — elismerünk kell, miszerint országunk azon előkelő állása, melyet Robert Károly, Nagy Lajos, Zsigmond és Hunyadi Mátyás király uralkodása alatt, mint vezér állam, Európában elfoglalt, az Olaszországból átültetett tudományos és ipari ismeretek nélkül, alig lenne másnak tulajdonítható, mint a fegyver erejére épített zsarnok hatalom eredményének.

Az olasz befolyás emez idejét megelőzőt párharcok, melyeket a VIII. Bonifác, később V. Kelemen pápa által győztesen Róbert Károly partfelel, — elébb Vezzel esch, utóbb Otto bajor herceg hívei majd nem egy évtizeden át vívtak. Károlynak negyedszeri megkoronáztatása folytán bevégződve, hazánk ipari életében is nyugalmasabb, virágzásának az előbbieknél kedvezőbb évek sora vette kezdetét, mert habár nem tett meg mindent Károly arra nézve, hogy birodalma ipari tekintetben is erős és hatalmas legyen, de gondoskodott arról, hogy az iparral foglalkozók személyes szabadsága, kereskedésük forgalma, vagyonuk biztonsága megóva legyen a kényurak zaklatásaitól.

TÁRCSA.**Dr. SZABÓ MIHÁLY.**

1830—1883.

Születni, élni és meghalni sorsa minden halandónak: de azon időt, mely a bölcsőt elválasztja a ravattól, családunk jóléte, a szenvedő emberiség segélye s a közügy előmozdításában tölteni el, a férfiak kiválóságainak tulajdona. S míg a nagyobb rész a kényelem puha párnájára dőlve szendergi át az életet: addig ezek előtt ott lebeg a haza, ott az emberi társadalom ezer bajával, ezer ferdeségeivel. S ha olykor-olykor e ferdeségek közé egy-egy szakavatott kéz hatol, figyelmeztetve azokra bennünket, — kik talán rövidlátók vagyunk. — sőt példája, kitartása s tettei által mutatja meg a követendő helyes irányt a nélkül, hogy fényre, diességre vágyakoznánk: önkéntelenül ajkunkra forr az elismerés szava; a tisztelet egy bizonyos neme fejlődik ki a kebelben, mely lépten-nyomon erősül, fejlődik, mint virág az éltető nap fényétől. Ha pedig véletlenül a sors kajánul kiszólitja közulünk, ott ragyog a fájdalom könye a szemben, míg a tisztelet mellett a kegyelet út tanyát.

E kevesek egyike volt dr. Szabó Mihály, a rimaszombati takarékpénztár igazgatója s a helybeli egyesült prot. gymnasium buzó pénztárnoka.

Született 1830. október 21-ikén. A gymnasiumi tanfolyam bevégezése után az orvosi pályára akart lépni, de beállván önvédelmi harcunk korszaka, ő is örömmel sorakozott azok közé, kik életüket és vérüket ontani készek voltak

rozási munkálata alkalmával becsüszott feltünőbb aránytalanságok kiigazítása s a helyes arány megállapítása tekintetéből pedig a kerületi bizottság kimondta: miszerint szükséges, hogy a reambulatio teljes szigorral és lelkiismeretes pontossággal minden járás egész területén és mivelési áganként fogantatva vétessek.

Hogy pedig a reambulatio fogantatása alkalmával, a járás bizottságok törvényes ellenőrzési jogukat és kötelességüket a kívánt mérvben gyakorolhassák, a kerületi bizottság tisztelt elnöke, a kataszteri igazgató a bizottság kívánatára azon ígéretét nyilvánította: hogy a járás becsüszott elnökeileg utasítottatni fognak: miképen a reambulatio idejét és sorrendjét jó előre a járási bizottságok elnökeinek bejelenteni el ne mulasszák.

Elvi jelentőségű, ép oly érdekes, mint következményeiben fontos vitát idézett elő, azon kérdés, vajjon a reambulatio eredménye szükségképen a járási földadó bizottság felülvizsgálata és bírálata alá terjesztendő-e?

Az 1881-ik évi 40. t. cz. 4 §-a szerint következőleg intézkedik: „a járás-bizottság az 1875-ik évi VII. t. cz. 39 §-a értelmében eléje terjesztett munkálatait megvizsgálván, a felállított osztályok száma, az azokat jelző mintaterek kitézése, — továbbá a tiszta jövedelmi fokozatok s végre a részletes osztályba sorozási munkálat felett, különös tekintettel az egyes tételek arányosságára — határoz.”

A törvény idézett szakaszának szövegéből világosan kiténik: hogy a részletes osztályba sorozási munkálat felett, első fokulag a járás-bizottság van hivatva határozni, már pedig a reambulatio tárgyát épen az osztályba sorozási munkálat alkalmával becsüszott aránytalanságok, tévedések kiigazítása képezi, s a kerületi bizottság elhatározását épen azon indok vezérte, hogy az osztályba-sorozás a járásokban osztályozási védekenként más kataszteri közeg által teljesítettén, a különböző szigorubb vagy enyhébb eljárás folytán szükségképen előállott különbözetelek, indokolt észrevételek és nehézségek, közvetlenül a járás kebelében, a lelkiismeretes egyöntetűleg végrehajtott reambulatio útján kiegyeztessenek.

A reambulatio végrehajtásánál szükségképen változni kell az osztályba-sorozási munkálat egyes tételeinek — különösen az erdőknél, hol sok járásban a szükség által indokolt, új osztályok is állítottak fel.

De a járási bizottságok a törvény világos intézkedései értelmében nem is lehetők, hogy a reambulatio fogantatva vétele előtt, a még be nem fejezett és a királyi becsüszott által a reambulatio alkalmával önkényileg — elismerem, hogy a meggyőződése és belátása szerint jóhiszeműleg — de mindazonáltal, saját elhatározásából s a badon változtatható, sőt épen az elrendelő kerületi bizottság ezélate szerint szükségképen változtatható munkálatot, előzetesen vegye érdemleges bírálata és elhatározása alá; annyival kevésbé, mivel a mely testületet a határozati jog törvény értelmében bármely munkálat felett megillet, szükségképen megkövetelheti, hogy bírálata és érdemleges elhatározása alá a munkálat befejezett teljes egészében s oly alakban terjesztessék, hogy az érdemleges felülvizsgálata alkalmas legyen, s azon az első foku megvizsgálás és elintézés után, már csak a törvény szerint illetékes második foku hatóság legyen jogosítva, bármily esékely változtatást vagy módosítást is tenni.

A törvény értelmében tehát, a reambulatio eredménye okvetlenül a járásbizottságok illetékes felülvizsgálata és érdemleges elbírálása alá terjesztendő. Miután azokra újabb intézkedés szerint, a járási bizottságok folyó évi márczius hó első napjaira hivatnak össze, — a reambulatio pontos fogantatva vétele pedig, ez ideig — a téli hideg időben mezőben kivihetetlen, a törvény világos rendelkezését fogva elkerülhetetlenül szükséges: hogy a járási bizottságok, a reambulatio eredményének felülvizsgálata és érdemleges elsőfoku elbírálása végett, — ha kizárólag csak évégből is multhatatlan oly időben összehívásának, hogy az egész munkálat határozataival, a kerületi bizottság felülvizsgálata és másodikfoku elintézése alá terjeszthető legyen.

Az előadottak képezik főbb vonalaiban, a kerületi bizottsági ülések lényegesebb határozatait s egyszersmind helyreigazításul is szolgálhatnak, e lapok mult évi deczember hó 10-én kelt 50-ik számában S-a urnak — hinni akarjuk az ügy iránti meleg érdeklődés sugalta, — de merőben téves értesülésen alapuló közleményére; — valamint egész,

S csakugyan legtöbb városunk ipari kiváltsága jórésben szabadalma ezen uralkodó idejéből származik, s az iparosok ama különleges állása, melyet a városokban — a többi lakosokkal, sőt mondhatni, az ország minden nem nemes lakóival szemben elfoglaltak, s melyből csakhamar a ezéh-rendszer fejlődött ki, legelőször ezen király által lett megszilárdítva, ki nem csak az iparos testületeket, de volt rá eset, hogy az egyeseket is, — és pedig épen ipari érdemeikért — kitüntette, amint ez Sienai Péter vésnökkel történt, kinek egy pecsétgyűrű véseteért nemességet, s Szepes megyében egy falut ajándékozott.

Egyébiránt Károly udvara, melynek személyzete nagyobbreszt olaszokból állott, Temesváron, Visegrádon, Budán tartván székhelyét, azon fény, melyvel ez világrészünk bámulatára körülvétezt, már magában is jelentékeny okozója lett a kézműipari czikkék előállításában nyilvánult azon tökéletesedésnek, mely hazánkat azon időben Európa kereskedői által sürűen látogatottá tette. Feltűnnek ez időben a fegyvergyártók, — az ugynevezett kardeszárokon — kívül a bőr és szövet-nemű, a férfi és női diszöltöny, fogszerszám, főleg az arany és ezüst ékszerek készítésével foglalkozó iparosok, kik az utóbbi iparágat különösen később a művészet oly magas fokára emelték, hogy ez még ma sem lett túlhaladva.

Lehetetlen azonban itt hallgatással mellőzni azon körülményt, hogy az ipar ezen magas foku fejlődése leginkább a fényűzési czikkre szorítkozik azon okból, mert iparunk ezen terményei csakis a gazdagabb nemések, főurak, papok, ritkábban az egyházak, avagy világiak közönsége által voltak megfizethetők, miután a pénz akkori bése, a közönséges szükségletekkel szemben — mostani pénzértékünkkel viszonyítva — oly magas volt, hogy például egy Kolozsvárol Krakkóba küldött fejedelmi követ uti költ-

az említett czikk ellenében; másrésztől tanúsággal annak, hogy a megye területén levő három becsüszott járás részéről, a kerületi kataszteri bizottságban megjelent küldötték teljes buzgalommal igyekeztek, a törvény korlátain belül s a kölesönös méltányosság és osztó igazság határai között — a járási bizottságok jogos kívánalmainak legjobb meggyőződéseik szerint érvényt szerezni. És ha törekvésük mindenben és kellő mérvben sikeres eredményre nem vezetett is, ez egybeközött azon körülményben is találja természetes indokát, hogy ott, hol ellentétes érdekek és nézetek kiegyeztetéséről van és lehet szó, az érdekelt felekek a kölesönös méltányosság és viszonylagos engedékenység színvonalára kell emelkedni, mivel csakis ezek után lehet minden érdek megközelítőleg kielégítő s megnyugtató megoldási módokra nézve megállapodásra jutni.

Bornemisza László.

A gömörmezei gazdasági egyesület közgyűlése.

E hó 11-én tartotta a „Gömörmezei Gazdasági egyesület” rendes közgyűlést Tornallyán. Ha a megjelent tagok számát s az érdeklődést, mely az egyes felmerült eszmék megvitatását kísérte, figyelembe vesszük: teljesen meggyőződhetünk két dolgrol, melynek mindenike örömmel töltötte el a megyénk kiesinyének és nagyjának keblét egyaránt. Egyik az, hogy végre egyesek laukadatlan buzgalmanak sikerült a közönyt, mely legtöbb esetben csaknem minden újításnak, — legyen az bár a legüdvösebb — korai sirásója, megtörni, a másik pedig azon tényeken alapuló meggyőződésünk, hogy azon ellenszenv, melylyel egyesek Gömörmezeje új székhelye iránt partialis érdekek miatt viseltettek, — me-revségéből mindinkább enged s így azok is, kiket a régi gyakorlatokon alapuló jog feláldozása még olykor-olykor elszomorít: kezdik magukat beletalálni az új helyzetbe s ha fáj is a multra visszagondolni, de a szebb jövő reményének fénye mind jobban-jobban áttör a bánat sötét fellegén s a kölesönös jó akarat, melylyel az önhibánk nélkül okozott sebeket kölesönösen igyekeznek az egykor szemben levők begyógyítani: reménynt nyujtanak arra, hogy a hullámok, miket megyénk bérezeti közt a székhely kérdése okozott, mi előbb teljesen lesimulnak.

E kettőről győzött meg benünk a gömörmezei gazdasági egyesület legközelebbi közgyűlése.

Farkas Abrahám elnök meleg szavakkal üdvözölve a szép számmal összegyűlt tagokat, felhívja a gyűlés figyelmét a tárgyalás alá veendő fontos ügyekre, melyek közt nem utolsó helyet foglalt el a számvizsgáló bizottság jelentése az egyesület pénzügyi állapotáról. E jelentés szerint több mint 2500 ft tagsági díjvan kint az egyes tagoknál, kiknek nagyobb része nem annyira súlyos anyagi körülmények, mint inkább feledékenység miatt nem tettek eddig eleget kötelezettségeiknek, minek folytán a gyűlés kimondotta, hogy a hátrálékosok a titkár által jegyzőkönyvi kivonatanban hivasanak fel tagsági díjaik befizetésére s ha az ebben meghatározott időig kötelezettségüknek eleget nem tennének: el-leauik a törvényes eljárás fogantatásának.

Másik fontos tárgy volt a folyó hó 25-ikére Budapestre összehívandó nagygyűlés a gazdasági egyesületek szövetkezőse tárgyában. A szövetkezőse eszméjét örömmel fogadta közgyűlés, mert ez által vélte elérhetni azt, hogy a megyei gazdasági egyesületek eddigi separált működése megszűnik, s egyik a másik példáján okulva és lelkesülve, gazdasági viszonyaink hiányain egyesült erővel könnyebben segítenek. Ebből kifolyólag egy bizottság küldetett ki, mely a szövetkezőse nagy gyűlésen gazdasági egyesületünk érdekeit képviselje. E bizottság tagjai: Farkas Abrahám, Bornemisza István, Fáy Viktor, Hevessy József, és Szabó György.

Majd a rimaszombati földmives iskola ügye vétezt tárgyalás alá s az elnök buzdító szavai után az egyesület fontos, s különösen a földmives osztály érdekeit illető ügyet érkeles támogatásába vette s kimondotta, hogy a fenti bizottság által annak mielőbb eszközöndő felállítását a miniszteriumnál kérelmezend.

Azonban minden fénynek van árnya is. E gyűlés sem maradt el a nélkül. Ugyanis Fáy Barna alelnök és Samarjay János pénztárnok hivatalukról lemondottak. Az elsőnek lemondását, kit megszoktunk egyesületünk egyik vezértagjának tekinteni, a közgyűlés nem fogadta el, mert nem látott elég okot arra, s így kimondotta azt, hogy az egyesület derék alelnöke küldöttségileg kéressék fel lemondása visszavételére. Samarjay János pénztárnok lemondása, a mennyiben a tagsági díjak rendszertelen beküldése a legjobb akaratot és szándékot is lehangolja, sőt az egész egyesület működésére akadályozólag hat, e mellett nem kis bajt okoz annak, ki

ségére, oda és vissza, hét magyar arany forint lett utalványozva, míg ugyanazon követ kardkötője száz arany forint értékűre becsüszott, — ellenben egy pár közönséges eszima, az ugynevezett saru, fél denaron, mai érték szerint igen esékely összegben, néhány krajczaron volt vásárolható.

Ezen időben kezd nálunk a bányáipar is emelkedni, épen azon okból, mely főuraink között a fényűzést meghonosította. Károly király igényeit, még költséges hadjáratai nélkül sem elégíthette volna ki ama szűk határok közé szorult forgalom, melybe az előbbi uralkodók által becsüszott teljes megfosztott arany és ezüst pénz sülyedett; felismerie kelle tehát szükségét annak, hogy az előbbi pénzérték visszaállítsák, s e művelés első feltétele, mint még ma is, a nemes érzeknek bányaművelés útján kellő mértékben beszerzése volt. Ezen időben vezettettek az első magyar — bár idegen feliratu arany pénzdarabok, egyik lapon előbb Szent János képével, utóbb a király czimerével, másik oldalon liliummal, melytől a virág latin neve flos, innen a florenus lévén, vagy mint némely történetirő állítja, mert a pénz ezen alakja Florenzából származott, a forint elnevezés maig használtatik.

Az értékebe visszaállított pénz, s ennek jórészben Károly által az ipar és kereskedés igényeinek megfelelőben először szabályozott forgalma csakis kedvező visszahatást gyakorolhatott iparosainak működésére, a minthogy csakugyan is ez időben vette kezdetét amaz élnék kereskedés, melyet hazánk Lengyel és Oroszországgal, a Dalmászigetek közvetítése mellett nyugoti Európával, sőt Konstantinápolyon át a Kelettel is folytatott; — s e kereskedés iparosainkra és kereskedőinkre nézve annál könnyebb lehetett, mert nemesak rendszertani katonáskodással nem terheltek, de ipar termelvényeik sem voltak, — némely eseteket ki-

teendőkkéll úgy is nagy mérvben van ellátva, — elfogadta-tott s önzetlen működéseért, mit évek óta lelkiismeretes pontossággal teljesített, jegyzőkönyvileg fejezte ki a közgyűlés köszönetét. Az ekként üresedésbe jött pénztárnoki állomásra Dapsy Viktor választott meg.

A közgyűlést társas ebéd követte a kaszinó helyiségében, hol nem hiányoztak a kedélyes pohárközsöntések sem, mit fűszerezett azon bizalom, mely megyénk jelesei között, — a mint örömmel tapasztaltuk, — hova-tovább szélesebb körben terjed, s a mely ha közügyeink körül hason mérvben fog nyilatkozni, — mire pedig nagy kilátásunk van, — akkor megyénket féltetni nem lehet s miként a multban, úgy a jövőben is egyike leend azon törvényhatóságoknak, melyeknek területén minden nemes és életrevaló eszme meleg pártfogásra talál.

Egy jelenvolt.

Levelezések.

János, 1883. febr. 15.

Tisztelt barátom! Szerkesztő ur! Csakugyan megesett a nagyeset. — Jánosiban bált rendeztünk s szerencsésen átes-tünk rajta. A vigalom mámore kezdvén oszladozni körülem, a teljes ébrenlét legelső pillanatait arra haszálom fel, hogy rendezem a bált emlékeket s azokat nyelbe ütve megküld-jem nekem, ki mintegy számadoja vagy a társadalmi moz-galódásoknak s megkívánod, hogy a szükséges adatok nek-ed a megye minden sarkából beszolgtassanak.

Azonban nemesak ez indít a firkálásra, van még más ok is. Ha én hallgatnék is a bátról, az iskola kövei fogának kiáltani helyettem s azok beszélnék szerteszt, hogy mily díszes közönség, mennyi sok szép uri hölgy tisztelte meg látogatásával! Hogy tehát a némaságra kárhoztatott könek ne kelljen megszólalni, megszólal az, a kinek e miatt semmi esodás, természet feletti közreműködésre nincs szüksége.

Hogy előlről kezdjem a leírást meg kell említenem, hogy az iskola tágas helyiségei miud be voltak rendezve az érkező vendégek számára, a két tanterem táncz helyisé-gül szolgált; a többi három szoba egyéb szórakozásokra volt szánuva. A gyűlekezés esteli hét óraker vette kezdetét a köznép és a dalurdistákkal, kik elfoglalták az egyik ter-met s hamarosan tánczra perdülve, feszteleu jó kedvvel lej-tették egész kivilágos virradtig az örök esárdást. Kilenez óra-kor aztán jött a másik menet, a megye előkelőségének egy igen jelentékeny része, kiknek közeledtek még az iskola is büszkébbnek érezte magát, s minden ablakából árasztá a fényt, a jó kedvet s a zene büvös hangjait.

Mindenki elfoglalta helyét. A tánczoló a teremben, a szórakozást keresők a többi szobákban helyezkedtek el.

Végig nézve azt a díszes uri közönséget, az jutott eszembe, hogy lám a miért Rimaszombat városa annyit iz-zadt, a miért Rozsnyó, Pelsőcz, Tornallya még most is du-z-zog az nekünk jánosiaknak önként hullott ölnökbe. Ha csak egy rövid éjszakára is megnyertük, hogy János legyen a megye barátságos székhelye, iskolánk a megyeláza, a hol végső szükségéből még egy kis megyegyűlést is lehetett vol-na hevenyészni. Aztán eszembe jutott az is, hogy még a mi iskolánk ünnepélyesen felszentelve nincsen — mert bi-ába üres volt az eklézsia kamarája — most ez a szenteslés is végebettem, mert hát a hova annyi derek uri ember, any-nyi sok deli ifju, annyi bájos hölgy belép, az a hely ezek-nek pusztá megjelenése által is meg van szenteselve minden hosszú diétió nélkül. És jól esett mindennekfelett az a tudat, hogy ime a társadalom magasabb osztálya is érdeklődik a mi kitézett ezélunkért, a köznép műveltségi színvonalának emeléséért, segítségünkre jön, sanctionálja törekvésünket.

Különválva, de egymástól nem elszigetelve mulatott a kétféle közönség; az uri rend a délre néző, a köznép az éjszakra néző teremben, úgy azonban, hogy az összeköt-tes nem szakadt meg csak egy percze is, a mennyiben a demokráikus mulatságban is minden időben lehetett látni uri egyéneket s viszont az uri rend között is mindig tar-kállott egy esomó köznép. A mi a hangulatot illeti, két-ségtelen, hogy a jó kedv orszlán része a demokráikus körben volt feltalálható, a hol szépen kiözlődött a barátság mezeje s férfias elzántsággal üritgették a hosszú pauzákat nem ismerő poharakat. Természetes aztán, hogy a jó kedv meg a jó bor toasztokat is hajtott ki az emberekből, melyeknek némelyike zamatos volta miatt jó hangulatba hoz-ta a közönséget, s a sok éljenzés miatt hosszú kolbászszá-vált. Reggel felé pedig már oly magas régiókba járt né-mely dikeziózó, hogy gondolat menetét nem lehetett figye-lemmel kísérni, csak a ezigánynak sikerült utána kapasz-

véve, az évenként az iparos városok egész közönségre rótt bizonyos általány összegben kívül — állandó adókkal terhelve, sőt némely iparos város, minő volt például Buda, Birt az áru megállító joggal is, mi abban állott, hogy a külföldről behozott áruk tovább szállítása bizonyos idő eltelte, avagy bizonyos átviteli díj felzetése előtt megakadályozható volt.

Az iparos városok ilyen és más nemű szabadalmi azonban gyakran igényeltek pénz-, s még gyakrabban pénz-áldozatot a polgárok részéről, mert ha az ugynevezett koro-nai, honvédelem és királyi háztartás költségeinek fedezeté-nek alapjául már a honfoglalás alkalmával kijelölt terüle-ték eladományozásában nemzeti királyaink bőkezűek voltak, e részben idegen házból származott királyaink, I. Mátyásig épen szeggyel pazarul viselték magukat, s mert kinstárúk e sze-rint folyton apadó jövedelme nem bírhatta el sürű hadjá-rataik költségét, kényszerültek a városokat esetről esetre megadóztatni és pedig minden kapu. — mai elnevezés sze-rint egy telek után egy arany forinttal, a mi még mostani pénzviszonyainkhoz képest is 10—11 ft értékű, oly súlyosan nehezedett rájuk, hogy épen nem esodálkozhatunk, ha e miatt a szépezi városok jó németjei, s a szebeni szácsok példájára, közöttük itt—ott forrongásokkal találkoznak. De másrésztől azt is elismerünk kell, hogy a városok őrizete-ben, igen ritka eset kivételével még a leghezebb ostromok idejében is nemesak híven teljesítették az iparosok hazafini köteleességüket, de sőt ezen védelmi kötelezettséget mint például a löcsei aranyművesek, kiknek ezéhe az ottani erőd egyik tornyának őrzését, — minden másokat kizárólag telje-sítette.

(Folytatása következik.)

kodni, s a be nem végzett toasztnak egy rendezett csárdással kitekerni a nyakat. Nem hagyhatom említés nélkül, hogy zenebona, botrányos dolog nem adta elő magát; népünk meg mutatta, hogy tud szépen is mulatni. Bárminden mulatság ilyen szépen űtne ki.

Ejfelkor beszántették a zenét mindkét teremben s a sorsolás nagymestere Lenkey István ur, ékes szavakban felkérte a közönséget a sorsolási teremben leendő megjelölésre. 303 nyeresémtárgyat hozott össze a nagy közönség áldozatkészsége, mindenkifelett pedig a helybeli úri nők fáradhatlan buzgalma, sőt a rimaszombati ref. leányiskola jeles kézimunka tanítónője Bíró Margit k. a. továbbá Papszász Mariska és Irén kisasszonyok s rajtok kívül még 3 leányiskolai növendék is szívesek voltak egy-egy értékes db kézimunkával gazdagítani nyeresémtárgyaikat. E tárgyak egy hosszú asztalon voltak csinál elrendezve s közszemlére boesajtvá. A sorshuzást Lenkey István és Beeske Bálint urak a nagy közönség jelenlétében hajtották végre; a nyero számkok hangosan közhírré tétettek s azon kívül hivatalosan fel is jegyeztették. A jövő számban ezeket hírlapilag is közölni fogjuk, most azonban még, nem lévén a könnyű áttekintésre berendezve, nem adhatjuk. A sorsolás befejeztével még volt egy ajándék tárgy, egy szépen kidolgozott özbőr a mi nem nyeresémtárgyul, hanem azon feltétellel ajándékozott, hogy a dalárda javára árvereztessek el. Ez is megtörtént s 3 frt 70 krért a legtöbbet ígérőnek kézbesítették.

Míg ezek a kártyázó s egyszersmind sorsoló teremben történtek, azalatt a szeretetreméltó háziasszony Török Bálintné ő nagysága megterítették a tánszeremben s felrakatta azt a temérdek sok izletesen elkészített és feltálatl étel-neműt, a melyet a helybeli úri közönség, mindekefelett pedig a tiszteltreméltó háziasszony szívesége hozott össze és boesajtott fizetés nélkül a bálozó vendégsereg rendelkezésére. Minden embernek legalább két üres gyomrot kellett volna hozni magával, hogy az összehalmozott ételeinek csak a fele is elfogyjon, ugy azonban, hogy a vendégek legnagyobb része a Török Bálint ur házával elköltött Bálint vas-óra után jött a bába, előre is lehetett gondolni, hogy ide étvágyat aligha hoz magával valaki. Ugy is történt. A tálak legnagyobb része érintetlenül maradt, csak a vad-diszná és a kremlifele örvendett némi keletnek. Pedig hát kináló is volt. A derék háziasszony maga járta el a vendégeket sorra, s nem volt csak egy is, a kit lekötöztető nyájassága kifejezett volna. De hiába a megrakott szekérre már legfeljebb csak egy villával lehetett rakni.

Azután ismét folyt a tánc mindaddig, míg a tiszta fényű hajnal be nem pillantott a tánczoló közö, mintegy ezt mondva szemrehányólag: ti még most is ében vagytok? Erre aztán mintegy paranszóra, kiürült a terem s nem maradt más hátra, mint a fényes közönség tánczoló ifjúság lábainak nyoma s a bál lefolyt jeleneteinek édes emléke.

Tudni való, hogy ily körülmények között az erszénybeli eredménynek is fényesnek kellett lennie. A felülfizetések özönnel folytak s körülbelül 100 frtot tesznek ki. A felülfizetők beesés nevéit s adományaik mennyiségét a jövő számban közölni fogjuk.

Addig is fogadják a dalárda halás köszönetét mindazok, a kik akár felülfizetéssel, akár nyeresémtárgyak ajándékozásával, akár sorsjegyek vétele és elárulásával, akár pusztán megjelenésükkel hozzájárultak a bál fényének emeléséhez s anyagi eredmény gyarapításához. Legyenek tisztelttel emléve különösen a helybeli úri emberek egyen-egyén, kik eleitől fogva melegen érdeklődtek az ügy iránt s kivétel nélkül mindnyájan hozzájárultak a siker biztosításában. Nagyobb áldozatot hozott ezek között Borbély László ur és özv. Vályi Károlyné asszony családja, kik közül az előbbi bár hajlott kora miatt nem vett részt a mulatságban, de kimutatva némes érdeklődését nagy mennyiségű sorsjegyek vásárlásával és 10 frt ajándék-adomány küldésével.

Kétségtelen azonban, hogy az érdemkoszoru mindenkifelett Török Bálint urat és nejét, a bál széptört. jóéri lelkesedni tudó derék háziasszonyát illeti. Csak az ő lelkes bátorításuk indított bennünket a táncmulatság rendezésére, az ő ernyedetlen fáradozásuk és találatkészségük tette lehetővé, hogy ily díszes közönség látogatott meg bennünket, az ő kimeríthetlen áldozatkészségük eszközölte, hogy a mulatság rendezés aránylag csékély költségbe került s hogy vendégszeretetünk egész gazdagságát feltárhattuk vendégeink előtt.

Igazán a dalárdának egy kifizethetlen számlája marad az érdeklődő úri rend, mindenkifelett pedig a Török Bálint ur családjával szemben. Ez a számla nem ridég számkokból hanem esupa hátaltartásból van összeállítva! Adjon Isten alkalmat arra, hogy a dalárda ezen számlát, ha csak részben is törleszthesse. Azon derék férfit és kedves nejét pedig, a kik ezen számlát összeállították, éltesse a gondviselés az életkor legvégső határáig, találjanak sok örömet két — szépségre candidált — rózsabimbójukban!

Mint hogy pedig ennyi mozgolódás egy faluban 10 esztendőre is elég — én is felhagyok a firkálással és elkezdem fujni azt a falusi csendest.

Concordantia.

* * 1883. febr. 15.

T. Szerkesztő ur! Beesés lapja 7-ik számában Lukács Géza m. III. aljegyző ur neheztelését fejezi ki 5-ik számban „Vidéki levél“ című közleményem felett.

A hírlapi „névtelenség“ reputációja, közleményem értelmének félre magyarázása parancsolja, hogy a választ megjegyzések nélkül ne hagyjam.

Hogy nevetem nem bigyeztetem a levél alá, roz néven veszi L. G. ur. — ha bár, mint mondja, nem kíváncsi rá. Ha nem kíváncsi arra, kár volt szóba hozni. Különben is jól tudhatja, hogy a hírlapi közlemények 99/100 része névtelenül jelen meg. S olvashatta krónikákból, hogy a harc-játékunk többnyire leeresztett sisakkal vivattak.

Erről nézve tehát tisztában volnánk, mert nem is az a fődolog, ki mond valamit, hanem az, hogy mit mond.

Másik megjegyzésem levelém félre magyarázására vonatkozik.

L. G. ur oly értelmet tulajdonít levelémnek, mintha én az összes intelligenciát akartam volna megrovni a kimaradásért; s mintha én azt állítanám, hogy a dalestélyen csak az alsóbb rendű polgárság volt jelen.

Nem ugy van! Tessék jól megolvasni leveletem.

Ugy látom, e pontnál tisztáznom kell az ellentétes fogalmakat. En a polgári színezetű művelt osztályhoz számítom rang-

ra, vagyóra, s foglalkozásukra való tekintet nélkül mindazokat, kik polgári származásukat elismerik; s külön fogalom alá helyezem azokat, kik követelik, hogy magasabb származásuknak tekintessenek. Ez a haute-voleé, mely annyit jelent mint: fenszárnyalás.

L. G. ur más osztályzatot állít fel, mert elkülöníti a művelt polgárságot, a hivatalnoki és tisztviselői kartól, s ugylátjuk, ez utóbbi szerinte a haute-voleé.

Melyikünk distinkciója helyesebb, annak eldöntését az olvasóra bízom.

Ha L. G. ur osztályozása a helyes, akkor igaza van, hogy képviselve volt minden elem: polgár, hivatalnok, tisztviselő, orvos, pap, tanár, ügyvéd sat.; de ha az én osztályzatom ösmertetik el helyesnek, akkor az én állításom nyergizolást.

Végre ki jelentem, hogy sérteni személyébea senkit sem akartam, de igen is rámutatni volt szándékom oly kinövésre, hogy ugy mondjam, kifizeamodásra, mely sokaknak fájdalmat okoz, mely a művelt magyar társadalom rákfenéje, s mely a művelt elemek tömörülését s közös czélra törekvését megakadályozza.

• • Y

Losoncz. 1883. a böjt elején.

A farsang véget ért, és annak átelt örömei esendes visszavonultságban elmerengeni, a böjt napok oly igen alkalmasok.

Levelezői tisztelnél fogva, magam is egy visszajelentést kívánok tenni a folyó évi losonczyi carnevalra, melynek vigalmi egyenkint és összevéve, jótékony czállal kapcsolatban zajlottak le.

Hogy a jótékony, az emberbaráti erzületnek igen szép és dícséretreméltó kifejezése: elismert dolog; de ha az áldozatkészség, önnön vagyoni helyzetünk rovására történik, az ilyesmi, ha nem könnyelműség, mindenesetre megróni való gondatlanság. A bálakat rendező bizottságok, már évek óta és folytonosan azt hangoztatják, arra kéri a résztvevő hölgyeket meghívóikok, hogy a lehető egyszerű öltözetekben jelenjenek meg, s kérelmek a pusztában elhangzott szó, a luxus annál nagyobb. Az egy forintot, belépti díj ezímen megadják a jótékony czélra, de toilettéjük mennyibe kerül, az tekintetbe sem jön: pedig ha egyszerűbb, mind a mellett kifogástalan öltönyben vennének részt a tánczvigalmakon, talán több jutna a jótékony, gyakorlására, és maradna is előre nem látott s nem remélt eshetőségekre. De hát nem akad senki, a ki jó példával nézne előre, pedig a jó példa vonz; hanem a női hiúság, vagy gyöngéden mondva diésvágyó feltékenység, még azokat is, kik talán elszánnak magokat arra, hogy az egyszerűségnek utörövé legyenek — megakadályoztatja őket szándékuk kivételében.

No, ez ugyan gyönyörű farsangi tudósít, fogja nem egy nyájas olvasónó mondani: a helyett, hogy a Losonczon lefolyt tánczvigalmakról, az azokban résztvevő hölgy és nő koszoru szépeiről kimerítő jelentést adni, élesen bírálja ezt a mi nem tartozik sem, és kinek-kinek saját izlése és dolga — s igaza van. De hát tehetek-e én arról, hogy a gondolatok szabadságánál fogva, mint a miről kellett volna szölnöm.

S mielőtt tárgyamra térnék, biztosítok mindenkit, hogy az alább jelzett tánczvigalmakban minden hölgy és nő szépség és kellemével tündöklött, mert osztom az újbari agg esperes, néhai Török József azon állítását, hogy furdóben mindenki nagy ur, bálban minden leány szép.

A helybeli m. kir. állami-gymnasium ifjúságát segélyező egyesület tánczvigalma, január 13-án a reudezőség részéről az ahoz kötött reményeknek nem épen megfelelően ment végbe. Hogy mi okozhatta? nem értem; de annyi áll, hogy azon csupán hat hajadon s nyolez nő képezte a jelen volt tánczósno k számát.

A losonczyi és losonczutgári iparosifjúság önképző és önszegélyző egylete egy héttel később ugyancsak a Casinói nagy teremben mulatott. A részvét kifogástalan, a mennyiben az első négyest 85 pár járta, s a tiszta jövedelem 143 frt 25 krt tón, így nem lehet ok a panaszra.

Az ágost. hitv. evang. egyházi nőegylet tánczvigalma pedig folyó hó 3-án fejezte be a farsangot. Ez ellen sem lehet kifogást tenni; igen látogatott volt, és a résztvevők is megiehettek elégedve, különben nem reggeli fél hat órakor oszlottak volna szét. Azt mondják, hogy ezen étel és ital bazárral egybekötött tánczvigalom, mintegy 380 forint tiszta eredményt hozott be.

E három nyilvános tánczmulatságon kívül, a sörház nagyobbított termében zártkörü jelleges mulatságok is voltak, jelesül: az iparos mükedvelő társulat február 5-én tartott tánczvigalma és a helybeli es. kir. 25-ik gyalog sor-ezred tisztí kara által rendezett két férfi estély, a január hó 17. és február 6-án, valamint a tánczszal egybekötött január hó 27-kei. Ez utóbbi kettő, több oldalról nyilvánított ohajtáshoz képest, az előre megállapított soron kívül, — az e hó 10-én volt operai előadás követett hölgyestélyt még e hó 17. és 24-én még két férfi- és márczius 17-én a második, illetve a harmadik női estély követi.

Ha elfogulatlan műtész volnék, igen szép terem nyílna, ama Bürger G. A. költeménye „Leona és Blandina“ című opera előadásról, melyhez a zenét Mágele F. írta s az ezred zenekara kifogástalanul játszotta, írhatni; de az nem vagyok, a közremüködők pedig: Hudecz Olga urnó, Maschuty S. kapitány, Jurasin, Spindler és Strobl főhadnagy urak s a női és férfiak tagjai, a dalművészet fentebb magaslátán állanak, semhogy én itéljem meg éneküket vagy dícséretemmel elhalmozzam. Azonban azt még sem tagadhatom meg magamtól, hogy fel ne jegyezzem, miszerint a király leány és az apród által dalolt párdal — Duette — s utána Blandina örülesi jelenete kiválóan tetszettek. Az előadás zsufolt ház előtt folyt le, pedig esupán hivatalos vendégek voltak jelen; de nem esoda, hiszen operai előadást látni és hallani nem egy hamar nyilik alkalom, annyival inkább sietett mindenki a ritka mű élvezetben részt venni. Utána táncz következett, mely a jelen voltak legnagyobb részét majdnem reggeli hat óráig tartotta ott.

A példabeszéd azonban igaz: minden farsangnak van böjtje. Elég volt tehát a carnevali visszaemlékezés, vagy merengésekből tudósításom befejezésül még valami komolyabb tárgyról sem szabad megfeledkezmem és az:

A Losonczon alakult „Kármán irodalmi és nyomdai részvénytársulat.“ Ennek első terméke a „Losoncz és Vidéke“ című társadalmi hetilap február 11-én megjelent 6. száma. B. magát a társulatot, a lap élén megjelent a „Kármán-társulathoz“ feliratu irányezikben melegen üdvözl. Minden kétséget kizár, hogy oly városban mint Losoncz, hol az

értelmiség és az irodalom terén müködők és müködhetők oly szép számmal vannak képviselve, egy irodalmi és sajtó részvénytársulatnak igen szép feladata, nemcsak missiója, de jövője is van. S hogy ama szép feladat megoldásán hatlatósan és lankadatlanul közremüködni fognak, nemcsak az, a ki ez eszmét megpendít, és azok, a kik annak megvalósítását elősegítették; de mindenki, a ki hivatta van a felvilágosodás és művelődést terjeszteni, kinek a város és lakosainak virulása és jólétük szíven fekszik, merem állítani.

Előre tehát, még pedig a sajtó útján, hiszen a sajtó is hatodik hatalom. Éljen és virágozzék a losonczyi „Kármán társulat“!

Azt hiszem, hogy a farsangról böjt merengéseimet ezen hő ohajtásommal befejezhetem. A viszontlátásig.

t-5.

Közönség köréből. *)

* * 1883. febr. 12.

T. Szerkesztő ur! Beesés lapjának folyó évi 5-ik számában, Ft. Fibiger Ferencz plébános ur nyilatkozatot tett közzé, e lap folyó évi 3-ik számában „Humanitás“ cím alatt megjelent közleményre vonatkozólag.

Mint a közlemény által érintett és sulytott egyének azt tennie joga, sőt önigazolása — és e lapok olvasó közönségének megnyugtatása végett, erkölcsi kötelessége is volt.

A Ft. Fibiger F. plébános ur helyreigazító nyilatkozatának elolvasása után, ugy tetszik talán a Szerkesztő urnak és az olvasó közönségnek is, hogy ha én a mások tiszta becsületességének bepiszkolója lenni nem akartam, s ha a közlemény megírásakor engem nem más, mint az igazság vezérelt, most mig egyrésztől örülnöm kell a valódi tényállás földerítésén, másrésztől mint — „alaptalan, hamis, légből-kapott“ hírek után futkosó tudósítónak, az emberek tekintete előtt pírulva kellene lesütni szemeimet. Azonban esalódik az, a ki csak Ft. Fibiger F. plébános ur nyilatkozatában véli a teljes igazságot föltálatlhatni. Ha bönözlni akarjuk e nyilatkozatot, enged az meretségéből annyit, a mennyi épen elég arra nézve, hogy én ne csak a „légből-kapott, hamis hírek“ közlöjének tartassam, hanem olyannak, a ki nem zárhatta el füleit olyan dolgok meghaladására, melyek vidékünk értelmiségében valláskülömbőség nélkül, a legmélyebb felháborodást költötték s magában E. Básthban a kath. hívek előtt is botrányozás kövéül szolgáltak.

Elmondom a dolgot én is, a mint hallottam s a mint tudom ma. Itéljen felettünk az olvasó közönség.

Január 11-én az a hír terjedt el, hogy E. Básthon egy favágó munkást a ledülő fa agyonütött. A mint a hír valódiságáról biztos forrásból meggyőződtem, néhány sorban tudattam azt e lapok t. szerkesztőjével. A hír e lap folyó 2-ik számában meg is jelent. 13-án azonban már az e. básthi favágást vezető ügynöktől arról is értesültem, hogy annak az e. básthi plébános akaratóból csak a temető sánczában adatott hely az örök pihenésre egy öngyilkos férfi mellett, mint valami gnosztervevény, s hogy a gyászoló felek, a feleség, az anya azzal az engesztelhetetlen fájdalommal mentek haza, hogy szerencsétlen halottjuk még csak nem is a temetőben, hanem a temető árkában temettetett. A dolog illetén állásáról meggyőződtem engem még egy szemtanu elbeszélése is, kinek őszinte szavaiban kétkedni annyival inkább nem volt okom, mivel az a plébános urnak buzgó híve.

Ehez járult aztán a harangozás megtagadásáról szóló hír, mely ha egészben valónak nem bizonyult is, de az e. básthi egyházi főnökségnek a harangozás dolgában tanusított magatartása, humanusnak azért egyáltalán nem nevezhető, mert hiszen nem ingyen, felebaráti szeretetből, hanem pénzért harangoztatott az.

Ezeket a dolgokat közöltem én e lapok t. szerkesztőjével, egy terjedelmes levélben; s most is, miután személyesen is meggyőződtem fentartom azt, hogy Antal Mihály kőnézi illetőségű, evangélikus vallású favágó, a közös sírkertnek, — mert külön helyen fekvő protestans temető ott nines — egyik szögletében, a sáncz oldalában, olyan helyen van eltemetve, a hol a sír egyik végét, minden kis hóolvadás vagy esésből származó lefutó víz m o s h a t j a, s közvetlen egy kath. vallású öngyilkos férfi sírja mellett; tehát egy általában, nem tisztességes helyen, és Trajter László ur kriptájától nem néhány, hanem 30—40 lépésnyi távolságra.

Most már én újra mondom Ft. Fibiger F. urnak, hogy ha azt a helyet is „tisztességesnek“ tartja, a hová Antal Mihály eltemettetett, fogalma sines arról, hogy mi a tisztesség. S kérdem, hogy mit keres ezen a tisztességes helyen, az önk által tisztességtelenné tartott és saját temetőjékből elidőzött öngyilkos sírja? Hiszen, ha amaz öngyilkos ön által tisztességesnek tartatott volna, ön bizonyára hitfelei közé temeteti és nem engedi azt a temető sánczában, vagy is önszerint a protestans temetőbe ásatni el? És hol nyugszik Antal Mihály teteme? Közvetlen a katolikus megholt hívek közül elidőzött öngyilkos mellett, a sáncz szélén, a gödör parton.

Erről ott bárki is meggyőződhetik. Azonban ne háborgassuk tovább a megholtak álmát, hanem a mi az ön levelét illeti Ft. ur, arra még egy pár megjegyzésem van.

Először is sajnálatomat kell kifejezni a fölött, hogy levelében nines kifejtve, hogy annak a „csillapíthatlan ingerültségnek“, melyben a „megholtak rokonai és kartársai“ voltak, mi volt az indító oka (??) Pedig akkor az olvasó közönség előtt világosabban állna a dolog. Én gondolom, hogy miután a körörva a hullát megvizsgálta, s ez esetben más felülvizsgálatra szükség fen nem forgott, s az érdekeltek már más lelkeshez is akartak folyamodni az eltemetés végett, — az a „vizsgáló hatóságra“ való hivatkozás pusztán ürügy, a melyvel a Ft. ur jónak látta és jónak látja meg nem nevezett igazi érzelmeit takargatni.

Hogy a kiállított halotti bizonyítványt is, nem hivatalosan, a mint kötelessége lett volna küldötte el, hanem csak ugy magán uton: szintén csak azt bizonyítja, hogy az egész dologt csak mint terhet és nem mint hivatalból folyó emberbaráti kötelességet tekintette.

Végül kijelentem, hogy örömemre szolgált volna, ha Ft. Fibiger F. ur nyilatkozata után újra felszólalni nem kénytelenítettem. Azonban engedjen meg a plébános ur, eljárása nem annyira nemes, hogy azért önnök tisztelettel

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

lehetne adóznunk, s az a nyilvánosság előtti meghurcoltatást meg ne érdemelne.

A mi pedig a kihívást illeti, arra azt felelhetem, hogy ön ne 100 frtot, hanem többet áldozzon évenként hívei művelődésének előmozdítására, mert a hol még olyan dologtalan időben, jó utban s ilyen szerencsétlen földhözragadt szegény napszamos özvegytől és árvától az e.-bást-ajnaes-kői fuvar fejében 2-3 frtot bírnak követelni, mondom, ott még nagyon kevésse van széthintva a krisztusi szeretet és könyörület melege és világossága. **Tudósító.**

Hírek és vegyesek.

Bazár. Fábry János felsőbb leánynevelő intézetében tegnap este a növendékek bazárt rendeztek, melynek tiszta jövedelméből 20% a győri árvizkárosultak javára fog fordíttatni. Az idő rövidsége miatt ez üdvös mozgalomról jövőre bővebben megemlékezünk.

Felolvasás. Szabó Lajos ur második felolvasását f. hó 11-én vasárnap tartotta meg ugyancsak a kaszárnya helyiségében. Hogy helyesen fogta föl tárgyát, midőn Magyarország történelmét ipari szempontból kezdte ismertetni: megmutatta azt a hallgatók nagy száma, kik ez alkalommal még több érdeklődést tanúsítva jelentek meg. Sok nevezetes eseményt hallottunk ott az iparvezérek fejlődése, rendezése és kiváltságairól; felolvasó ur több oly iparág tőlünk származását bizonyította be történelmi hűséggel, melyről az volt a vélemény, hogy idegen nemzetől importáltak. Felolvasó ur ez alkalommal Mátyas király idejéig haladt. Folytatását mindenestre várjuk. Ugyanez alkalommal mint örvendetes hírt említhetjük meg, hogy többen gondolkoznak arról, vajha Rimaszombat ipartörténelmét is mielőbb ismertetni lehetne. Dicséretre méltó törekvés. Iparosainkra annyival nagyobb fontossága lesz, mivel Rimaszombat rég időtől úgy ismertett, hol az iparnak több ága nemcsak mivellett, de a virágzásnak magas fokán is állott, sőt az ipar művészetig emelkedett; bizonyítják ezt azon szépkivitelű tárgyak, melyek közül többet a múlt évi kiállítás alkalmával volt szerencsénk megismerhetni.

Gyászjelentés. Vettük a következő gyászjelentést: özv. Szabó Mihályné szül. Lengyel Julianna s gyermekei: Emma, Erzsébet, Mihály és Irén szomorodott szívvel jelentik férje, illetve édes atyjuk Dr. Szabó Mihály, a rimaszombati takarékpénztár igazgatójának s a helybeli prot. gymnasium pénztárnokának, folyó hó 11-én, délelőtt 1/2 11 órakor agyszélhűdésben, élete 53. házasságának 25-ik évében történt gyászos elhunytát. A boldogult hült tetemei folyó hó 13-án, 3 órakor a helyi hitvallásu egyház szertartása szerint örök nyugalomra tétettek Áldás és béke lengjen porai felett!

Halálozás. Jamniezky Miksa nyugalmazott mérnök folyó hó 13-án élete 53-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt. Nyugodjanak békén porai!

Megnyerte a fogadást. Bakos-Töréken folyó hó 11-én több legény mulatott szesz mellett a koreszmában. Beszéd közben felmerült a kérdés, hogy ki mennyi pálinkát képes meginni úgy, hogy az üveget szájától el ne vegye? A mulatók egyike két iteze pálinkát ajánlott fel annak,

ki másfél itezét kiiszik. Csakhamar akadt vállalkozó Lohoczky Mihály személyében, ki ki is itta a kikötött pálinka mennyiségét, de azonnal alétan rogyott össze s három óra mulva meghalt. A megnyert két iteze pálinkát pedig megitták azok, kik a sirját megásták.

Tűz. Pénteken délután 1 óra tájban vészharang kongása riasztotta fel városunk lakóit. A tűz a „Három Róza vendéglő“ nagy termében ütött ki, hol a kályha tűzétől a hátramaradt bűli díszítések fogtak tüzet s óriási füstfelhőbe burkolták az egész vendéglőt. Azonban a tűz tovaterjedését a tűzoltókkal egyesült polgárság egyesült erővel megakadályozta. A kár csakis annyiban mondható nagynak, mert a díszterem falainak festése több helyen tönkre lett téve a füst által s az ablakokat díszítő függönyök csaknem teljesen megsemmisültek.

Étély Frigyes színigazgató. operette, dráma és népszínmű társulata, jelenlegi jászberényi tartózkodása után városunkba jő a jövő hó 18-án. Tartózkodási határideje előlegesen 3 óra van határozva. Műsere egyes részei: Veres sapka, Legény bolondja, Maresa Mariska, Milimári, Tót leány, Caviar, Pry Pál, Proletárok, Czifra nyomorúság, Mukányi, Stomfai család, Odette, Danisoffek, Kornevilli harangok, Boeaccio, Üdvöske, Kis herceg, Angot stb. A társulat a vidéki színezet legtehetségesebb tagjaiból áll.

Felkérteünk annak közlésére, hogy ha valakinek egy két szobából és mellékhelyiségekből álló, és Sz.-György napjától kiadó lakása van, a fölteteleket a kiadóhivatallal tudassa

Brankovics Györgynek „Hópelyhek“ című beszélygyűjteményéből az első kiadás teljesen elfogyván, a második kiadás is megjelent. Ajánljuk e beszélygyűjteményt, melynek tárgyai és személyei az életből vannak merítve, olvasóink figyelmébe.

Robbanás. Dévény-Orosziban (Nógrád m.) Kuesela Ferenc napszamos folyó hó 11-én robbantásokat végzett a „Kriván“ nevű kőbányában, s munka közben egy oly nyílást akart kibővíteni, melybe már bevolt téve a robbantásra szánt töltés. Alig helyezte bele a vésőt, a töltés felrobbant s Kueselát két ólyaire dobta el, ki eszméletlenül terült el a kövek között. Orvosi vizsgálat folytán kiderült, hogy leszámítva egy nagyobb sérülést, mely balkarján van, egyéb baja — az önkéntelen ugrás daczára — nem történt.

Irodalom és művészet.

Mulattató zsebkönyvtár ezim alatt Buzárovitz G. könyvkiadósága Esztergomban egy igen érdekes humoristikus szépirodalmi vállalatot indított meg, melyből épen most kaptuk kézhez ismertetés végett a 16. 17. és 18-ik füzetet. Az egyik kettős füzet Gerstäcker hírneves novelláját a „Végzetek“et közli Zólyomi ügyes fordításában. A másik Dr. Spinoza (Dr. Ompolyi Ernő) eleven tollából hoz két igen érdekes rajtot. Az egyik czime: A kisvárosi arisztokratia a másiké Javorek Lukács, a muszka „espion.“ Mindkét rajz pezsgő humorral s mindvégig lekötőleg érdekeszítéssel van írva. A Buzárovics féle kiadóság a Mulattató zsebkönyvtár keretében (19. és 20-ik számának) a múlt szá-

zad első magyar humoristájától Gróf Gvadányi József lovas generáltól, a „Peleskei Nótárius“ híres írójától fogja közleni Rontó Pált egészen az előbbeni kiadás nyomán. Rontó Pál már régóta ritka könyv s így megjelenését annál nagyobb örömmel üdvözölhetjük. A mulattató Zsebkönyvtár eddig megjelent füzeit őszintén ajánlhatjuk olvasóinknak. A csinos és takarékos füzetek ára egyenként csak tizenkét krajczár. Tíz egymásután következő számu füzet előfizetési ára bérmetes postai küldéssel 1 frt. — Minden füzet egy teljes olvasmányt képez. Az előfizetési pénzek és megrendelések Buzárovits Gusztáv könyvkiadóságára Esztergomba czimzendők.

Hivatalos közlemények.

Pályázat.

646. sz. — A Széchenyi-Kollonich-féle üresedésbe jött 63 frt évi ösztön- (segély) díj élvezetével összekötött alapítványi helyek betöltésére f. évi márczius hó 15-éig pályázat nyitattik. Pályázatképesek nemzetiségi különbség nélkül oly magyarországi születésű, cath. vallásu elaggott és kereséktéptelen, főleg nemesi származásu szegény férfiak, kik a fejedelem és a haza körül, különösen a nép művelés és tanítás, valamint a közszolgálat terén érdemeket szereztek. Ennélfogva a pályázni ohajtók felhivatnak, hogy a fent elősorolt minősítvényeket igazolva okmányokkal felszerelt kérvényeiket, melyben egyszersmind kijelentendő, hogy ezen ösztöndíjt (segélyt) elnyerés esetre melyik adóhivatalnál akarják folyósíttatni, az illető egyházmegyei hatóságnál a kitűzött pályázati határidőn belül nyújtsák be a honnan is azok véleményes jelentések kíséretében a vallás és közoktatási m. kir. miniszteriumhoz felterjesztendőek lesznek. Megjegyzetetik egyebiránt miként a nem fentebbi uton, vagy pedig a kitűzött pályázati idő eltelte után beérkezett tolyamodványok tekintetbe vétetni nem fognak. Budapest, 1883. évi január hó 17-én. Vallás és közoktatási m. kir. miniszterium.

Piaczi árak: Rimaszombat, 1883. febr. hó 17-én tartott hetivásár alkalmával a gabonanemek és kapásnövények következőleg jegyeztettek:

	hectoliterenkint, métermázsinkint.			
Buza	7.25	6.10 . . .	8.80	8.50
Feles	5.80	5.25 . . .	7.00	6.50
Rozs	5.80	5.35 . . .	6.80	6.50
Árpa	5.00	4.60 . . .	6.—	5.80
Zab	2.95	2.50 . . .	6.50	5.30
Kukorieza	5.30	5.15		
Bab	—	—		
Kása	—	—		
Burgonya	3.—	2.80		
Széna, kötött			2.50	0.00
Takarmány szalma			1.80	0.00
Álom-szalma			1.30	0.00
Zsúp-szalma			2.10	0.00

Felelős szerkesztő: **Bodor István.**

Magán-hirdetések.

Használt gőzgépek vagy egész gőzeséplőkészletek vásároltatnak vagy esetleg ujakra becsereáltetnek. — Ajánlatok intézendők:

HERCZ ZSIGMOND-hoz
MISKOLCZON. 2—3

Hirdetmény.

Körtvélyessy testvérek tulajdonát képezett Gömörmegyében bekebelezett **Guszona** község határában fekvő **peczelei** pusztán:

- Két kazal buza-szalma 480 esomóbol álló.
- Egy kazal árpa- s zabszalma 82 esomóbol álló.
- Két boglya jó széna 60 métermázsa.
- Két boglya sarju 90 métermázsa

eladandó; venni szándékozók Füleken **t. Körtvélyessy Gusztáv** járásbíró urnál kéretnek jelentkezni.

Műkertész tanulóul

két, 13—15 évet meghaladott, olvasni és írni tudó ifjúazzonnal felvétetik.

A feltételek iránt értekezhetni alólírottal.
Rimaszombat, 1883. febr. 15.

1—3

Wikoukal Henrik,
városi műkertész.

Eladó vizimalom.

Serkében özv. **br. Kemény Istvánné** tulajdonát képező vizimalom, 4. vizkerekkel, 4. lisztelőkővel, kender- és lóheremag-kállóval, egészen ujonnan épült vízlevezető zsilippel (Fluder), a hozzátartozó mintegy 5. holdnyi területtel s melléképületekkel jutányos feltételek mellett szabadkézből örökáron eladó. Az eladási feltételek alólírottal Serkében bármikor megtekinthetők.

5—5

Flasko György.

Eladó ház.

Rimaszombatban, a cserenesényi-utczában levő 17. számú, magányos udvarral bíró földszintes kőház, mely két jól berendezett lakásból és az udvarban levő faépületből áll, **szabad kézből** eladó.

A feltételek iránt értekezhetni bármikor alólírott tulajdonossal.

Rimaszombat, 1883. február 16.

1—3

Erdélyi Szabó János.

Arverési hirdetmény.

6083/1882. — Rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Gyugo János** végrehajthatónak néh. **Balázs Mihály** végrehajtást szenvedő elleni 48 frt tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén levő Lukovistye községben fekvő — a lukovistyei: 61. sztykben foglalt **Balázs János** birtokára Ö. I. alatt **Balázs Mihály** javára 110 frt követelésére — s ugyanazon sztykben foglalt A. 2. alatti **Balázs Mihály** ingatlanaira az árverést 509 frtban ezenel megalapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1883. évi april hó 7-ik napján d. e. 10 órakor Lukovistye községben a község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megalapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Az árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 59 frt 90 krt készpénzben a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LV. t. cz. 170-ik §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Rimaszombati kir. tszék mint telekkönyvi hatóság 1883. decz. 9-én.
Marton, kir. tszéki elnök.